

Apstiprinājums:

„Baltijas Semkopja“ Administrācija, Ār-Nīgas Kalku-eelā Nr. 14, Puhziņu Gēderta un Gēdra grahmatu-bodē. Bej tam Nīgā: Altberga un Kapteina grahmatu-bodis. Zitās pilskētās: wifās grahm.-bodis. Uf lauceem: pee pagastu-walbeem, mahžitajem, skolotajem, 2c.

10. gads.

Nīgā, 5. septembrī.

Makša ar veesubstancu par pasi:

Ar Beelikumu: par gadu 3 rubl., bej Beelikuma 1 rubl. 60 kap.
Ar Beelikumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 60 kap., bej Beelikuma 85 kap.

Makša ekspedizijā un grahmatu-bodis fanemot:

Ar Beelikumu: par gadu 2 rubl. 50 kap., bej Beelikuma 1 rubl.
Ar Beelikumu: par 1/2 gadu 1 rubl. 30 kap., bej Beelikuma 55 kap.
Beelikums ween par gadu 1 rubl. 50 k., par 1/2 gadu 80 kap.

Sludinājums, 8 kap par sīklu rakstu rindām, nem pretim S. Alunans, Jelgavā; Zeeprīnč, Behtis; Šh, Segalls, Bauškā, un administrācija, Nīgā.

Baltijas Semkopja redakcija, administrācija un ekspedizija atronas Ār-Nīgas Kalku-eelā Nr. 14.

Saimniecības nodala.

Kartupeļi.

(Beigums.)

Kartupeļu dīmintene ir Amerikā. Peru un Iščili kalnās wizi aug pawifam nepopti, tāpat tā sahle. Pirms Europeeschi Ameriku atrada, jau kartupeļus tur kopa un audsināja. Kā zināms, tad Franzijs Drake esot kartupeļus Europā eewediš, bet jaunātee ispehtijumi, faut gan to gluschi nenoleeds, tomehr tam preti runā. Franzijs Drake wizus sūhtija fawam draugam no Amerikas uf Angliju — sawu tehwiju, un eeteiza audsināšanai, tā koti derigu ufturas stahdu. Tas notika 16. gadu-simtenā beigās; bet wehrgu tirgotājs Johnis Hawkins wizus jau peemin 16. gadu-simtenā wida, fawods zetojuma aprakstē. Wīnš tos esot tā zela baribu preeksch fawem luga kaudim lihds nehmis un tā uf Europu pahrwediš.

Wahrds „kartupeļi“, tā rahdas, ir zehlees no Italeeschi walodas. Italijs aug semē lahda deriga sehne, tāpat tā kartupeļi, furu fawz par „tortusi“, jeb „tortusoli“. Kad nu ari kartupeļi ar schahm sehneem, neween isftatā, bet ari ougšchānā lihdsinājas, tad teel domāts, ka wizi no schahm sawu wahrdu ir mantojuschi.

Kartupeļu fugas ir koti dāschadas. Tagad jau pasihstamas wairaf simtu fugas, kas pehz leeluma, krāshas, isftata, garshas un rashas ir koti dāschadas. Zihigeem semlojjeem buu par to jaruhpejas, ka lai ari pee mums taptu wairaf un jaunākas kartupeļu fugas eewestas, no lūrahm butu bagatata rashā zerama, nekā no tagadejahm, jo schahs ir par daudz nowezojuschahs.

Ne til ween muhsu ihdeenischigam ufturam kartupeļi ir it derigi, bet wizus waram ari zitadi leetat. Dikpat lasti, tā paschi augli, ir koti trefna lopu bariba. Ar kartupeļiem barotās gowis dod daudz wairaf peena, nekā ar sahli barotās, un turklah ari paschas paleel trefnādas. To eewehrodami, muhsu semlojji ruderōs ar sliktalajeem kartupeļiem bawo gowis un zuhlas, un tabs pahrwodami, teescham labu grafi naudās dabu. Dauds Latwijās widds ir eetaifes, tur no kartupeļiem top spirtus tejinotš. Sarihweti kartupeļi ir tā labs dieedeschānas lihdselis pret deguma wahitim atrašs u. t. t.

Kā daudzem no mums lojjeem un audsināteem stahdeem, tā ari kartupeļiem, ir dāschā veenaidneeki un wahjības, fur muhsu peenahkams, teem preti karot. 1845. gadā usnahza ir lipiga sehrga, no lūrah neweens apgabals, fur ween kartupeļus audsināja, naw swabads palijis. Schini minetā godā kartupeļi sahla jo leelā mehrā fatruhdet un fapuhst. No schā laika minetā kartupeļu wahjiba ir arweenu Europā peepaturejuschē, dāschā apgabala wairaf, dāschā mosaf fāites doridama. Pat pagahjuschā slojjs wafarā wiza dāschu semturi ruhli peemelleja. Schi sehrga ir wispirms pee kartupeļu lastfeem eeragama. Wizu lapas paleel weetu weetahm tumsch-bruhnās un fawellas kopā. Drihs pehz tam wifās lūrah paleel melnās, lasti nolasti. No schēem wahjiba welkas žaur stumbureem pee pascheem kartupeļiem, kas eefahlot apatich misas dabu mawis bruhnus isftumus un pehdigi wifžaur bruhni paleel. Kad tas notizis, tad fawfā semē schi wahjiba pahrwehrschās par tā fawtio „kartupeļu koleeru“, bet slapjā kartupeļi pawifam fapuhst, pirms tos dabu eewahst. Pehdigā laikā ir israhdijses, ka schi til lipigā wahjiba isplatahs žaur tā fawftahm un muhsu agim nesaredsamahm, koti masahm kartupeļu sehnitēm. Wizas isplatas, no weena pascha fahlmischa stahda, koti ahtri pa wifu kartupeļu lauku. Tas labakais lihdselis schāf sīnā ir, kad ruhvigi gahdā par wefeleem sehklas kartupeļiem.

Bej schahs atrodam wehl pee kartupeļiem dimās zitās wahjības, proti, „lastu-wahjibu“ un „fahči“. Pee pirmās stumburi dabu ruhžainus isftumus, lapas fawellas kopā un nolasti, un žaur schā stahda uftureschānas organu beigshānos kartupeļi nespehi wairā leelā augt, bet paleel fahdi bijuschī. Schahdi kartupeļi ir baudot pawifam negarščigi un glotaini. Pee pehdējās wahjības kartupeļiem wispirms pee wifās peemetas masas baltas puhtites, no lūrahm masas sehnitēs attihstas un apwaislo ari žitus stahdus. Jo wairaf puhtitēs waitojās, jo wairaf kartupeļi paleel fahščaināti, tā la pehdigi atfal fatruhdeschāna peestahjās un kartupeļi paleel nederigi.

Jaunākos laikos ne til ween kartupeļu dīmintene, Amerikā, bet ari Europā, ir parahdijses koti bihstams kartupeļu eenaidneeki, tā fawžamais „kartupeļu sukainis“. Schis jau Amerikā daudzreis wefelus kartupeļu laukus pawifam ispostijis un 1878. gadā ari Europā eeradāhs

un sahla sawu waru leetat, bet paldees Deewam, ka schis weesē žaur Europās waldbibu puhtizeem tapa wifai nepatihkami fawemts un no tā atlahpahs.

Taisnatis.

Kā no ahboķem un ogahm labs wihns isgatawojams.

(Beigums.)

„Augli jafasampā tihtrā traulā, — labati, ka preeksch schā noluhka isstahs ihpafschs stompajomais trauls ar wajadšigo stampu, tad teem jatauj stahwet 1—2 deenas traulā, kuresch labi apseģts, un jo-oppmaifa beeschī. Dsehs traulā waj ar dsehs stampu nedrihst auglus stampat, žaur ko wihnam top nelahdšiga garšcha.

Kad nu tahds augli fawstapajums traulā stahwejis lihds dimi deenahm, tad is tā jaispāda misas, ferdes un ž. un tahdā wihse eeguhtā fula jaelej muzā, dehl ruhščchānas. Pats par fewi protams, ka schidrumš is beejumeem labi jaispēsch. — Kad grib peeleet uhdēni, lai wihna isnahktu wairaf, tad uhdens aprehlinatā dau-dsumā jauslej uf beejumeem, jafajauz un jatauj 24 stundaš stahwet, jaispēsch atkal un dabutais schidrumš japeelēj wirmajam schidrumam. Winteeem beejumeem ilgi newar kaut stahwet fawfeem, žaur ko tee faharst un rada eitā sflabbumu, kas padara wihnu nespehzigu, sflabbu, nekšaidru un negarščigalu. Tadehl pehz pirmās auglu fulas ispēschchānas uhdens beejumeem jauslej tulim. Pats par fewi protams, ka uhdēna nedrihst usleet par daudz, kas padaritu wihnu par daudz plahnu un nespehzigu.

„Sulai, furu uhdēni uslejoj ispēsch is auglu beejumeem, japeeleel žufurs, zitadi wihns isnahkt negarščigš. Uf katru peeleetu uhdēna stopu jarehina 3 lihds 4 mahz. žufura. Žufurs japeeleel eepreeksch ruhščchānas, lai tas ruhģstot pahrwehrschās par wihna garu un ispilda spirta weetu, jo zitadi schidrumam butu japeelēj spirts. Kad žufuru peeleel schidrumam eepreeksch ruhščchānas, tad ar tā pahrdšibu ruhģstot rauga dadas labaki atščhēas un wihns top labaks. Tadehl ari tad, kad uhdēni nepeelej auglu schidrumam, us 4 slopeem japeeleel mahzina žufura.

„Kad muza, lūrah schidrumu eelej dehl ruhščchānas, ar pirmo israhdajumu neeleel pilna, tad spundas žaurums ja-astahfa til zeeschi, ka gais nēmas newar eekluht. Kad mehloti wairā nedomā peeleel schidruma, tad pirmo reis alash žarem til daudz auglu, ka muza top pilna. Peeleschānai ari janoteel tīfai pirmās desmit deenās, jo agraki jo labaki, zitadi jaunais wihns war fahschbt.

„Til lihds ka wihns isruhdšis un leelakā dala rauga uofehdufehšs dibenā, tad pirmo eelej otrā muzā, lūrah ar sehru drusku iswehpinata. Kad wihns tur neefahst ruhgt, tad wizam wehl japeeleel drusku žufura, uf desmit slopeem lahda weena žeturdala mahzinas. Kad muza pilna, tad raudščchānas laikā spundas žaurumu newajag aistahst koti zeeschi, bet tīfai tā, ka gruschi newar eebirt. Kad otra raudščchāna ari notikufe, tad spundas žaurums ja-astahfa til zeeschi, ka gais newar peekluht. Labaki ir, ka spundo naw ihfa, bet alash til gara, ka wizas gals ir tad fneedšas wihnā, kad pabaudischānas dehl no wihna jau drusku atrēmts.

„Kad pehz otrā raudščchāna wihns stahwejis lahduš mehneščhus, tad tas jau labs un gahrdš dšerschānai, jaurina garu un atspirdšina meefas, koti lehts un bej tam wehl pascha darinatā. Tad to war eeleet butelēs un pasneegt woeseem. Jo ilgati tam uuzā ļauj stahwet, newistartam, jo labaks tas top.

„Kad grib lai wihns glahšs lejot puto, tad pehz otrā raudščchāna tas jāeeepilda butelēs, lūrah papreekschu eeber drusku žufura, un ja-astahfē zeeschi, peestiprinajoj forkus ar drahti. 1/4 slopu leelā butelē war eebert lahduš 3 solotnikus žufura, (kad masaf žufura peeleel, tad wihns mas puto un kad wairaf, tad butele war fapliht). Preeksch to noluhka alash žarem beefas butelēs. Wihnam, furu tahdā wihse grib padarit par wufschu, wajag but labi israudšjetam un ar mas sflabbahm buhtem.

„Preeksch ogu wihna wifwairaf leetajamas stikenes (ehrschu ogas), farfanās un melnās sustrenes un dahra- un mešcha semenes. Ir schē ihpafchi tas jāzewehro, lai ogas ir nogotawojuschahs, bet ne pahleezigi, tahm janolafa wif fahči un gruschi un tahs labi janomahgā. Dgās labi jafahšchāda un schchaidjumam trīs deenas stā wētā jatauj stahwet, un tad tas jāeelej no schidras drehbes tairtā kulē un jaispēsch wifschidrumā; atli- fuschēem beejumeem jatauj pahri stundu stahwet un tad tee jaispēsch otrā lahgā. Tahdā wihse ispēstahs schidrumš labi jafamāifa un uf katra stopa japeeleel 1/2 mahz. žufura, tad tas jāeelej muzā un janoleel tahdā

wētā ruhgt, fur lahduš 14 gradus stā. Muzai spundas žaurums ja-astahj wātā. Muzā katrā deenā jāpapildina waj nu ar žufura uhdēni, waj ar ogu schidrumu. Pehz astonahm deenahm, kad schidrumš pa leelakai dālai beidšis ruhgt, muza jā-astahpandē, pehz 14 deenahm schidrumš jāeelej otrā muzā un tā newisfpundeta janoleel pagrabā. Uf spundas žauruma jausleel plahns drehbes gabalinščh, lai ne fahdi gruschi newaretu eekluht muzā. Pehz ischētrahm nedelahm spunda weegli jausleel un pehz sehchi nedelahm wihns ir gotams un war tapt eepibidš butelēs. Kad grib dabut ihsti fahidru wihnu, tad tas jafahdro tahdā wihse: jānem lahds duzis wifu oļu, furu baltums uf lehnās uguns jafawahra ar puf- stopu wihna schidruma un tad schis mahšjums jāeelej wihna muzā un jafamāifa labi.

„Butelēs, lūrah eepilda ogu wihnu, labi tihtri jā- isftalo, un peepilditās stipri jā-astahfē, lai gais ne-eeekluht. Kad wihns 3 lihds 4 mehneščhus stahwejis butelēs, tad tas pilnigi gatams, peenahžigi stipris un gahrdš. Schahds wihns ar katru gadu top gahrdaks un til labs, ka to war stahdit blakam wiflabalajeem stlu semju wihneem.

„Tā wispahrigi no augteem isgatawo wihnu, lai ogas butu lahdas budamas.

„Weidšot pasneegschu wehl pamahžibu, tā is stikēem pataifa lahdu ihpafschu wihnu, kuresch fama labuma dehl pelna nosautumu „stikēnu schampaxers“. Scho wihnu, kuresch, is butelēs glahšs eesjoj, koti puto un wahrās, darina tā: fahschchāda lahduš 16 slopus stikēnu, wiflabaf dšeltenās, fahschchāidjumam peelej 16 slopus stikēnu, 7 1/2 mahz. žufura, 5 mahz. mebus un 7 solotnikus schahwetu žitrozū misu. Schim mahšjumam ļauj stahwet dimi deenas kaut lahda traulā, tad tas jāiflahsch žaur žuru seetinu un jāeelej muzā, fur tam wehl jā- peelej 2 1/2 slopa franžbrandwihna. Kad raudščchāna notikufe, tad schis schidrumš jafahdro augščā mahžitā wihse ar oļu baltumu, un tad pehz lahdam deenahm jāeeepilda butelēs, furu forki ar drahti peestiprinajami. Pirms eepibidšchānas katrā butelē jāeeleel gabalinščh žufura un 1 grama ogu-sflahha natrona.

„Til weenkahrschā wihse un lehti no fawem loku augteem un ogahm war isgatawot labu un atspirdšino- jochu wihnu, tā to ahšemēs jau ihsti daudz isgatawo. Scho wifšāunako isgatawofschānas wihsi pats esmu is- mehginajis un par wiflabako atradis. Kad schos padomus eewehros un fahšs ismehginat, no tā droščhi ispel- nischos pateizibu. Jaan Ruusild.“

„Zeribā, ka muhsu dahrslojji schos žgawu semkopja dotos padomus fahšs ismehginat un atradis par deri- geem, esmu tos pahrtulkojis schis awises žeen. lasta- jeem dehl eewehroschānas. L. Rujeneets.“

Wispahriga dala.

Par fainneeku balsu teesibu.

Weenaj pagasta lojeklu dālai (fainneceem) ir pa- gasta fawulģe paschai par fewi bej lahdas eezelščchānas balsu teesiba. Tahdu balsu teesibu fawz par wiril- balfi. Bet ne wifeem fainneceem ir tahda wiril-bals, un schim brijcham wehl dāschahrt moldās par to, kam ta peeder un kam nepeeder.

Wispirms wiril-bals peeder katram gruntš-ihpafsch- neekam Te mums nu wispirms jāurrahda uf lahdu maldischānos, kas Widsēmē dāschahrt atgadās. Proti te dāschā domā, ka wiril-bals peederot til tahdeem gruntš- ihpafschneekem, furu mahjas pastahw is semneeku waku fenes (jeb semes, uf lūrah guf real-nastās), turpretim gruntš-ihpafschneekem, furu mahjas pastahw is muischās semes, minētās balsu teesibas truhstot, jo tee ne-efot nofahitā kahrtibā fewischki usnēmti par pilnteesgeem fain- neceem. Schis domas maldigas. Pagastā likumu § 6 pirmā dala stān tā:

„§ 6. Pee pagasta fawulģes peeder wif tee, kas pilnās gaddš stahw un lam pascheem nekustā- mas mantas ir, tāpat aridšan tahdu mahju nom- neeki, lahdam jāispilda real- jeb gruntš klaušības (Real-lāstēn). lai tahs mahjas peeder waj privat- laudim, waj frontim, waj lahdoi pilskētai, waj lah- dai eerlstei.“

„Išschēem wahrdēem gaischi redšams, ka wiril-bals dota is katram „nekustamās mantas“ ihpafschneekam, un til pee nomneekem dara fawribu, waj wizu mahjas nes real-nastās waj nē.

„Bet lai nedomatu, ka likuma domas war but fa- grostās žaur latwifko tullojumum, tad te peewedišim ari Wahžu tekstu:

„§ 6. Die Gemeinde Versammlung besteht aus sämtlichen zur Gemeinde gehörigen volljährigen und selbstständigen Immobilien-Besitzern und den Pächtern solcher Gesehnde, auf welchen Real-lasten ruhen un die Privatpersonen, der Krone, den Städten oder verschiedenen Anstalten gehören.“

Te newar but nefahda fchaubifchanahs, fa teifuma, tas runa no real-nafahm, fihmejas tif uf nomaš weetahm un newis uf nekufatama ihpafchumu. Un lai pehdiga fchaubifchanahs ifustu, wehl peemedifim Kreemu teftu, pee kura jaturas, ja daschadu walodu teftida rodas fiarpiba. Kreemu waloda minetaš nofazijums fkan:

„§ 6. Общій волостной сходъ составляетъ все принадлежаніе къ волостному обществу совершенно, лѣтніе и самостоятельныя собственныя недвижимыя имущество, а также сѣмьмики принадлежащихъ помещикамъ, базнѣ, городамъ, или разнымъ заведеніямъ, обложенныхъ поземельными повинностями арендныхъ участковъ (Гесінде).“

Ta fa „pagasta likumi“ ir Wifaugstaki apstiprinati, tad wizu pahrgrosijumi war notift weenigi zaur jaunu Wifaugstaki apstiprinatu likumu. Kad nu libds fchim naw bijis tabda likuma, kas pahrgrositu augfchimeto § 6, tad naw nefahdas fchaubifchanahs, fa tas wehl pilna fpehta. U wizu dibinajotees, if patriš grunts-ihpafchneeks, weenalga, if kahdas semes pastahw wiza mahjas un weenalga, zil leels ir wiza semes ihpafchums, war pagasta fapulze leelat wiril-balsi.

Otra fchakra, kurai pagasta fapulze peeder wiril-bals ir nomneeki. Ka jau augfcha peemineš, preefch nomneeku balsu teefbas ir no fwara, pee kahdas semes peeder wizu mahjas. Ja seme peeder pee ta fauftas muischas-semes, jeb tahdas, uf kuras negul real-nafas (war peem. zetu taifichanas, klaufiba u. z.), tad wizas nomneekam pagasta fapulze naw wiril-bals, bet wifsch peeder pee finams fchiras, kura preefch pagasta fapulzes zel delegatus jeb balsotajuš. Par to, zil leelam wajadseru but semes gabalam, lai wiza nomneekam peederetu wiril-bals, pagasta likums nelas naw nofazite, un tadehl kursemes semneeku leetu komifija it pareiš dewufe ifskaidrojumu, fa ari ta faultee wakineeki, ja wizu weetas nef real-nafas, bauda wiril-bals teefbu. Widi semē fchat fiad fewifchis ifskaidrojums naw eeraudfita par wajadfigu, tadehl ka te preefch klaufibas semes pastahw ta fauftas majuma likums, un tadehl no fchis semes nomaš newar zeltees wafatas nomaš weetas nelā ta fauftas pilnigās „mahjas“.

Wet waj ari tahdu mahju nomneeki, kuru seme nenef real-nafas, war eegut wiril-bals teefbu, ja wizi finama lahetiba teel usmeiti par wilnteefigeem fainneekem? Ar fcho jautajumu kursemē naw nodarbojufchees, wifmafak naw finams, fa fchat fiad butu ifdoui lahti fewifchki preefchkrasfi. Tas laifam ifskaidrojās zaur to, fa kursemē loti reti atgadas tahdas mahjas, fas nenesu real-nafas. Wet warbut ari kursemē domajufchi, fa weetigahm eefahdem naw teefbas, paplafchinat balsu teefbu tablat, nefā tas pagasta likumu § 6 nofazite. Schin likumā fkaidreem wahrdeem fazite, fa tif tahdeem nomneekem, kuru mahjas nef real-nafas, peeder wiril-bals, un tadehl gan war raftees fchaubifchanahs, waj bej fewifchka jauna Wifaugstaki apstiprinato likuma drihfi laut kahda wifhē paplafchinat fcho balsu teefbu. Pagasta likumu § 43 gan nofafa, fa semneeku leetu komifijahm fem general-gubernatoru utraudfibas otlauta fcho pagasta likumu „attibiba“ (paawarjie, Entwicelung). Ka zaur fcho nofazijumu semneeku leetu komifijahm naw dota brihwiba, atremit kahdu zaur pagasta likumem doti teefbu, par to gan naw jafchaubas, un tadehl par peem. fa mehš augfcha ifskaidrojufchi, neweenam grunts-ihpafchneekam wiza wiril-bals teefba bej fewifchka jauna, Wifaugstaki apstiprinata, likuma newar tift atremita. Wet par to, waj wahds „attibiba“ dewis brihwibu, ifplattit kahdu teefbu tablat, nefā pagasta likumās fkaidreem wahrdeem nofazite, war pastahwet daschadas domas. Wneta balsu teefbas joutajumā kursemē semneeku leetu komifija naw idewufe fchis teefbas paplafchinat fchanas preefchkrasfi, turpretim Widiemē tas notizis. Widi semē semneeku leetu komifijas fpreedums, kas iffludinats zaur Widi, gubernas waldibas patentu Nr. 160 no 1867. gada, idewis preefchkrasfi, pehz kureem ari muischas-semes mahju nomneeki war eegut wiril-bals pagasta fapulzēs. Pehz fcheem preefchkrasfiem wajadfigs 1) fa nomneeka nomaš kontraktā butu nofchegts wifmafak uf 6 gadeem, un 2) fa pagasta weetneeki ar muischas waldibu weenotās par nomneeka usamfchanu pilnteefigu fainneeku pulkā. Usamfchanas joutajums war tift aifustinatā no laut kuras pufes. War peem. pagasta weetneeki uf peenahfchā nomneeka luhguma war laifit usamfchanas fpreedumu, un tad pastahwet to muischas waldibai. Ja muischas waldiba fpreedumam likumigā laika nepreiojas, tad wifsch nahl fpehla. Usamfchanas fpreedums, fa faprotams, jaeralfta pagasta weetneeku protokolu grahamatā un bej tam wehl jopafcho usraugu teefai (draudfēs teefai) un oprinka polizijai (brugu teefai). Zaur notifufcho usamfchanu netif nomneeks preefch fawas personas eeguhfi balsu teefbu, bet wiza mahjas pilnigi teel ifschirias if muischas semes eezirta un pefchirias pagasta apgabalam, ta fa ari wif wehlali mahjas fainneeki bauda wiril-balsu teefbu un mahjas eezirtas wifas polizijas leetas fahw sem pagasta wezafa un newis sem muischas polizijas. Turpretim privat-teefbu fiad, fa ari nodofchanu waj nafu joutajumā zaur mineto usamfchanu nefas neteel pahrgrosifis.

Dascheem Widiemē wehl ifschlutehs fchaubifchanahs par to, kahdas teefbas peeder ta faulteem kwotes fainneekem. Ka finams, par „kwoti“ faju to semneeku wafu semes daku, kas no muischas pehz Widiemē semneeku likumeem ifufe „ewilfta“, t. i. atremita wafu semei un pefchirita pee muischas semes. U fchis

„kwotes“ pa wezom gul real-nafas, un tif privat-teefbu fiad kwotes nomneeki nebauda wafu fainneeku teefbas (war peem. kwotes fainneekam naw preefchkrasfiem pee jauna nomaš kontrakta waj pifschanas kontrakta noflehgichanas). Kad nu pagasta likumu § 6 fkaidreem wahrdeem nofafa, fa wifu mahju nomneeki, kureem japilda real- jeb grunts-klaufibas, ir wilnteefigi balsotaji, tad faprotams, fa ari kwotes fainneeki pee wizeem pefstartami. Itin tapat, fa zaur augfchimeto muischas-semes fainneeku usamfchanu pagasta eezirta neteel pahrgrosifas wizu privat-teefbas, nefš ari semes daba nodofchanu un nafu fiad, tapat aikal fainneeka bals teefbas fiad nelas netizis pahrgrosifis zaur wiza privat-teefbu pahrgrosijumu.

Widjot wehl daschahrt bij rodees jautajums, kas darams tahdas reifas, tad mahju grunts-ihpafchneeks ifnomajis fawas mahjas jitam, ta fa fchim ir diwi fainneeki. Kuram nu lai peeder balsu teefba? Lai neweena teefba netiftu aifskarta, tad semneeku leetu komifijas it pareiš ifskaidrojufchās, fa tahdas atgadijums a b e m fainneekem peeder balsu teefba.

(B. B.)

Daschadas finas.

No eefchsemes.

Rigā, fa redlams if pilfchtas wefelibas kopfchanas komifijas gada pahrfkarta, pagahjufchā gadā uf glabhatawahn nowestas 1829 personas, kas daschads gadijums pee meefas tilufchās awflahdetas. No fchahm 1829 personahm 310 awflahdetas zaur daschadeem dshweš awflahdeem un 1519 zaur faweem libdizilwekem, un proti: 907 netihfchi, 572 pluhzotees un 49 zaur pahrbraufchānu. Pluhzotees 237 personas awflahdetas zaur afeem, 224 — zaur neafeem eerofcheem, 7 — zaur fchahweeneem, un 104 — zaur grubfchanu, fchaugfchanu u. t. t.

Rigas Doma bafniza zeturtdeen, 23. augustā apmekleta no Irlawas feminorifteem fem direktora Sadowfka lga wadibas, kas bij abraufufchi, eepahfitees ar jaunajahm Doma ehrgelēm.

Rigas Domas bafniza, fwehtdeen 26. augustā bij ehrgelē konzerts ar orkestra weedafichanos. Komehr jaunās ehrgelēs Doma bafnizu pufcho, tahdi konzerti deefgan beefchi tita doti, tita bef orkestra dalibas. Tadehl fchoreis wairat klaufitaju bij eeradufchees, nefā daschu zitu reif. Domehr konzerts daschu awflahku deht newareja ta ifdotees, ta daschs bij gaidijis. Tahds konzerts pagehr labus tolo fpehtus, to minetam orkestram naw, un bij manams, fa ehrgelneeks-konzertants ari wehl naw pilnigi eefpehletees uf jaunajahm ehrgelēm, ar kuru daschadahm balsu faweenoofchanahm pamatigi eepahfitees, pagehr dauf laifa un publes. — Ta fofchā deend Latweefchu mahflineeki dewa bafnizas konzertu Dubultids, fa, fa daschi mufikas prateji if klaufitajem leezina, efor labi idewees. Zitadi ari nebij gaidams, jo tur dalibu nehmušchi freetni tolo fpehli. Latweefchu publikai labi wafstamee Jurjanu Andreja un Jura fgi, ta ari M. jaunkundje, kura ne pirmo reif zaur famu jaulo balsu pee klaufitajem wiflabafos eefpaidus atfahjufe. Lihgofchu Ernsta.

Wezā „reglemente“. Laifi grosas un tamlibdi ari fadifwee pagehrjumi. Tas butu jaeneheero ari teem fungeem kuru fiad fahw Rigas Latw. beedribas nomaš kelpees. Kad if bufetes lahles ee-raj biljardu ifabā, tad pa labo rofu pee jeenas eeraudfiteet „reglemente“, fazeretu tahda waloda, kahda mufhu deend dascham labam Latweetim waretu but par peedauifchānu. Waj pahrlabofchano patefcham nebutu eefpehama?

Kahds lauzineeks.

No Remberges. Sen. fen, un daschās weetas ir peerahditas, fa laifa fraumei newarot pretotees; ta wifu fatreegot, kas tai preti fahjas. Wet laifas, fa Rembergeefchi nepahwarami, jo komehr wif uf preefchu dewohs, ifglitibu eegubi, gan fchā, gan tā, gan zaur falumu fwehffeem, gan zaur konzerteem waj teatreem un dheedafchanu, tifam te wifa no tahda gara rafchojumem neaififfts dufeja. Wet uf reif dhrd: Rembergo dfeed. toris ifeas falumās, Rembergas Rodneka falā, 19. augustā, ar mufiku, dfeedafchanu un danzofchanu, kas ari patefcham notika. Gon leetainais laifs traufeja weefus, bet tomehr labš pulzifsch bij eerodees. Sahlahs nodfeedot Kreemu tautas himnu libds ar mufiku, kur mufika ar nefklaidrahm balfim nodalijahs no dfeedatajeem. Zerams, uf preefchu tee luhlos harmonifet. Wifu wairat dfeedaja tautas dfeedmas, if kuraahm daschās it lofchi, daschās nefklaidri nodfeedaja, bet wifu lofchaki noflaneja pirmo reif: „Wif augfkeem falneem“. Nu, pirmā reifa, zerams, fa fcho malo trubkumu deht dfeedatoji neatraufees no fahltā darba, turpmat fo wehl jautaku pafneegt. Dabas jauluma fiad fchis ifrihlojumis bij tif jaulā weeta, fa pat Schiddeem Gelim falā pee 70 palmahm un 12 awoteem, jaulaki nebus bijis. Ihpafchi Remberga muischas waldneeks, Schwarga fgs, te wifadā fiad preti nahjis, fa: falu atwehlebams, dehlus dodams, fcho to taift liddams, un wehl leelo dambi zaur Wez-Gouju taifdamā. Domajams, fa pascha walfis zilweki leelifti peedalifees, — bet wareja but wairat. Laifam laifs bij wainigā. Wet Ifkeneefchu gon nebij neweena, bef teem 3 dfeedatajeem. Te fribt prahft tautas dfeedmiza: „Spurtefch, ifuhlfufchi Ifkeneefchu tchwu deht.“

Lai nu butu fa budams, zerams, fa wif, fa Rembergeefchi, fa Ifkeneefchi, kas taf ari ir lozeklis pee Remberga meefas, wairas atpafak nepalifts, bet ifrihlof faut ko freetnu, un neatraufees no ufahftā zeta. Kur tif laipni ir no muischas pufes preti nahfts, tur zeem,

fungs wehlejas ifglitibu redset; lai nebutu welfi wifš tur eerihfots! Un zeem. pagasti tafchu negribehs pee tumfokeem list pefstaititees! Weefš.

No Wez-Gulbenes. Wez-Gulbenes pilš pagaitā neilgā laifmetā tribš fainneeki zaur pahrfichanos padarija few galu. Wirmais, fainneeks T., kritis nabafiba un nefpehdams renti famalfat, mefleja nohmē atpeftichānu no fchis wafaulēs grubtibahm. Drais, loti jeenitais wezu-wezais teefas S., lam bija usdota, renti no nomneekem peedifit, norakfija famu testamentu, porehina ogli, ustralija uf galda: „es newaru faweem brahkeem to grubtumū ulift“, eegahja rija un pahabrahš. Tagad trefchais fainneeks, ifgahjufchā fwehtdeenā, apfkaigaja laufus un redsedams, fa tee flifti fahw, pahrnahza mahja, falifa rofas un behdajahs: „behrni, man jau ir diwi fimts rublu paradu, rentes laifs ir drihs flahit, fa tifim zauri.“ Pehz tam wifsch ufahya uf falta un pahabrahš. Teefcham grubti tagad domat rudens renti fadabut. Linu naw un tee pafchi fahw semā zera. Reifš, kad 60 libds 70 rublus par birkawu mafkaja, bij til 6 un 7 rubli par dahlberi rentes jamalfā. Wet tagad jamalfā no 10 libds 15 rbl. (B.)

No Kaufas. Lafstajeem wehl bus atminams no agrafeem wchijumeem, fa Kaufeneefchi teefas wihrus nezej uf trim gadeem, bet ja daufi, tad tif uf tiftaduf mehnefcheem. Kupat ir atfal ar weenu teefas wihru pawifam fawads fliftis preefchā, kahds gan laifam nefur zitur naw notizis. Schis wihriufch, tapat fa fenal nomnekee, mehds arweenu flattitees glahfēs dibenā, un kad jau wairat dibenus redsejis, fehch pee teefas galda un murgu (komehr ziti dara fawas teefas daschichanos) par fawahm „frahmu-bodes“ darifchahm un ufwekl famu dfehroju dfeefmu, kura ta fkan:

„Lilili, watt watt watt,
E' tol geht mit man geht,
Krißte, meitir, ritte fwarus.“

Ziti teefas wihri, to redsami, pawehleja teefas fulainim, lai wihreli inees meerigā weeta, jo patš wairē nefpehja eet. War tabdu dfeedafchanu pee teefas galda, pag. wezalais un teefas wihri, kopā ar dascheem fainneekem, fuhdi dfeefmineeku pee ougstafahm teefahm. Domajams, fa fcha weeta atfal bus jaunē jamehl. Redš, fa pee mums eet ar teefas wihreem! —

Schi wafara mums Kaufeneefcheem deefgan wahja, jo laifs ir pastahwigi fawš, ta fa no wafareja knapa rafcha gaidama. Ari rudfi, flapja aukftā pawafara deht, wifpobrigi nemot, bij plahni deefgan; wairak fmitgu, nefā rudfu atradahs tihumōs. Tikai feena ir wairak, nefā ziteem gadeem, un pee faufā laifa dabuja lobu rofā, ta fa feena trubkums pawafari newarehs wis but.

Mudais.

If Codes (Stujenes dr.). Pee mums ar seemas fehu war but meerā. Wafarejs — faufā laifa deht — loti plahns — agrafi fehtais labafš. Lini wahji — daufi weetas tita otrerif fehti; ahbolirfch un feens bij audfif peeteefofchi un ari labš fawahfts. — Schis wahjais gads gan daudus no mufhu gruntneekem ifskaidihs, jo fcho pawafari dšimfklungs ufafaja gruntneekem obligajias. Un kur gan lai nemam tos tuhlfiofchus, fo dšimfklungam oktobra terminā aismalfat?! Gribot negribot jafaplof uf weetas. —

Wodeneefcheem ir fama fapfehla un bafniza, par kuru awlofchānu no peenahzigas pufes loti maf teef gahdais, ne-eewehrojot draudfēs lozeklu daufiflahritigū luhgumū. — Ari bafniza flifti awfopfta. Wiju leezineeks, fa kahdu bafnizenu, kas bij nahjis Deewa wahrduš klaufitees, bafnizās zaurumamās, idehderufchās trepes ta eewainoja, fa Deewwahrdū weeta, tam bij jameklē ahfta wahrdi. — Jo awbrihnojams ir ffolotaja dshwollis: fema, fema, knapi 6 pehdas augfta, weza „buhdina“, kuras inwalida durwis, it fa nebru tufnefi, wehifch fchurp un turp fchanda; pat auklinas trubfi, ar fo nelaimigo wezumā no palaidnigā wehja fpehla aifforpat. Gewainotā krafhs ar mufriti aifnem 1/4 no wifas buhdas telpahm; feenās weetu weetahm wehl turas atlikufchi mahju gabali; zaur pawifahm eeahl buhdā wairak gahfmas, nefā zaur 2 logeem. No seemas bahrguma wari glabhitees fahfokā, bet leetainā laifā — ja negribi zeest nejaufako fodu, fo mojitaji ifdomajufchi zaur pastahwigu uhdens pilnifchānu uf plifas galwas — bef leetus jantina neleem buhdā! To pafchu waretu teift no fchejeenes ffolas zitahm telpahm. Un „peenahziga pufe“ efor ifskaidrojufch, fa tani buhdā warot dshwot wehl 25 gadus!! Prahftir, kur tu nu efi? Laifim fata, fa tifi wefelās weefš fweh mahjot wefelā garš; waretu pefpaupt, fa mefelas meefas war ufuretees tifi wefelās (peeteefofchi eefahfrotōs) telpās. Un mufhu ffolas walde to neleekahs eewehrojufe!

Gaifmons.

Zelgawas diafonifu nams dabujis eewehrojumu dahwanu, proti: barons Krišofs fon juu Berge tam dahwinajis 3000 rbl, ar fo uf „Johannas“ wahrda ufureet brihwigultu preefch nabadifgeem ffinneekem.

War kursemes pagaidu awrinka fikalū, uf pafcha luhgumu atlaifā titularrahla Alfreda Gramlau weeta, no kursemes gubernatora ezejts gubernas fekretars Jofefs Janke wifchš.

Kursemes brihwilafichanas fwehfti Zelgawā, 30. augustā. Schi deena ir preefch kursemneekem loti eewehrojama un no tif leelo mōra, fa neweena zita fwehtku deena. Kur gan atradihš tabdu, kas nepreezatos par brihwibu, kas nebutu firdi dšit aifgrahbts, kas nefajufu firdadibinigato patezibu Keifareem Alfandreeem par brihwibas dahwafchānu, par atwabinafchānu no zilwekem nezeenigā wehridibas juhga? Tikai no ta zilzilweka fam ufmaida pilna brihwibas faulite, war gaidit ihnu tifuma jeenifchānu, tiftibu, patefchbas juhtas un zitas zilwezibai dahrgas fchiku mantas. Rā nu lai tahdas fwehtlōs, kureem tif jauka nofime, lai kursemneeki nepreezatos un netafšōs kopā no malu mōlahm?

